

5	Процес навчання складається з навчальних курсів	Навчання поділене на навчальні модулі
6	Основною формою презентації є лекція-дискусія, практичні та лабораторні заняття	Використання різноманітних методів і форм подачі матеріалу (проблемний пошук інформації, рольові ігри, парна робота тощо)
7	Зміст навчальної дисципліни визначає особа, яка її викладає	Визначення компетенцій відбувається під впливом студентів, викладачів, інструкторів і професорів
8	Оцінка рівня знань відбувається, як правило, після вивчення запланованого обсягу матеріалу	Систематичний контроль та оцінка знань студентів, взаємозв'язок із викладачами

Висновки. Таким чином, урахувавши дані таблиці 1, ми можемо зробити наступні висновки: 1) компетентнісно орієнтована програма сприяє систематичному вивченню матеріалу й постійно контролює інтелектуальний розвиток і прогрес студентів; 2) у центрі уваги знаходиться особистість студента та її розвиток; 3) компетентнісна програма виконує один із найголовніших принципів американського суспільства – забезпечує свободу вибору та демократичність відносин. Додамо, що набуття компетентній є основною метою компетентнісно орієнтованої моделі підготовки вчителів у США і передбачає дотримання чіткої структури.

Література:

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Andersen D., Cooper J., Dickson G. Competency based teacher education. – Berkeley, California, 1973. – 123 p.
3. Houston R., Howsam R. Competency-based teacher education: progress, problems, and prospects. – USA.: Science Research Association, Inc., 1972. – 182 p.
4. Mitchel K., Robinson D., Plake B. Knowles K. Testing teacher candidates. The role of licensure tests in improving teacher quality. – 2001, – 460 p. Available: www.nap.edu

В данной статье проанализировано главные составляющие компетентносно ориентированной учебной программы подготовки учителей в США. Также предложено сравнительную таблицу компетентносно у традиционной учебной программы.

This article deals with the main components of the competency based teacher education in the USA. Also the comparison of the competency based and traditional programs is provided.

УДК 37.013.74

Шацька О. П.

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ КИТАЮ

Подано коротку характеристику становленню та розвитку системи дистанційної освіти в Китаї, показано функції та особливості організації процесу навчання та підвищення кваліфікації китайськими педагогами у радіотелеуніверситетах.

Постановка проблеми. Дистанційна освіта (ДО) – освіта ХХІ ст. ДО (навчання за індивідуальним графіком) було започатковано ще у 1840 р. Ісааком Пітманом в Англії, який навчав своїх студентів стенографії завдяки поштової кореспонденції. ДО почала активно розвиватися у 30-ті рр. ХХ ст. З кожним десятиріччям кількість нетрадиційних навчальних центрів зростала.

На сьогодні центри дистанційної освіти розташовані у багатьох країнах світу, наприклад, у Великій Британії, Канаді, Мексиці, Південно-Африканській республіці, Росії,

США, Туреччині, Японії та ін. Але Китай був однією з перших країн, де почали використовувати радіо та телебачення у системі вищої освіти для того, щоб підготувати велику кількість спеціалістів, у тому числі й педагогів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Відомі зарубіжні та вітчизняні науковці, освітяни-практики вивчають досвід китайської системи освіти, різні аспекти організації навчання в Китаї, українсько-китайські відносини, дистанційну освіту. Серед них: Є.П. Батанов (Китай та зовнішній світ), Л.С. Калашнік (жіноча освіта в Китаї), І.А. Кіпцар (українсько-китайське співробітництво в галузі вищої освіти), Т.Є. Костюкова (система освіти в Китаї), Ке Янь (наука та техніка Китаю), Ло Леслі (освітня реформа та розвиток педагогічної освіти в Гонконзі та Китаї), О.В. Михайличенко (освіта та виховання в Китаї), Ні Вей Юнь (соціальні наслідки реформування системи освіти КНР і України), Н.В. Пазюра (особливості розвитку системи Китаю в період реформ та відкритості), Б.Т. Родіонов (КНР у системі сучасних міжнародних відносин), В.Б. Урусов (українсько-китайські відносини), Хе Жунчан (педагогічні ідеї видатних українських педагогів у Китаї) та ін.

Формулювання цілей статті. Мета цієї статті – розглянути становлення та розвиток системи дистанційної освіти у Китаї, показати особливості організації процесу навчання в радіотелеуніверситетах та отримання педагогічної освіти через дистанційну форму навчання.

Виклад основного матеріалу. Дистанційна освіта в Китаї пройшла через такі етапи свого розвитку, як поштове листування, телевізійні освітні програми, Інтернет. Для того, щоб ліквідувати неписьменність в країні, протягом першого п'ятирічного плану (1953–1957 рр.) було засновано національну мережу поштової системи освіти. У 1957 р. існувало 58 поштових навчальних підрозділів, які охоплювали 35000 студентів. Під час «культурної революції» поштова мережа освіти припинила своє існування. На початку 60-х рр. ХХ ст. радіотелеуніверситети існували лише у великих містах (Пекін, Шанхай, Харбін). У 90-ті рр. ХХ ст. використання Інтернету, як засобу навчання студентів, стало дуже популярним у Китаї й надало можливість учителям удосконалювати свій професійний рівень [7; 8].

Сьогодні систему дистанційної освіти в КНР складають 129 провінційних радіотелевізійних університетів, 312 дочірніх шкіл, 713 районних станцій. Н.В. Майорова пише, що в план національного економічного розвитку Китаю включено пункт щодо необхідності до 2010 року поширити різні форми організації освіти, як традиційні, так і нові з використанням інноваційних технологій [4].

На початку 1960-х рр. у Китаї створилися перші регіональні телевізійні університети (RTVU) у Пекіні, Шанхаї, Шеньяні та інших основних містах. Вони повинні були допомогти в сфері освіти для дорослих. З 1960 по 1966 рік Пекінський Телевізійний Університет закінчили понад 8 тисяч осіб, однорічні курси освітніх програм університету – понад 50 тисяч. Програми з різних предметів мали різний термін навчання. Наприклад, курси китайської мови були розраховані на чотири з половиною роки, а фізика – на п'ять років.

Протягом «культурної революції» радіотелеуніверситети закривалися. У 1978 р. Держрада прийняла рішення про відновлення роботи радіотелеуніверситетів. У 1979 р. у Китаї була створена Національна мережа радіо- та телеуніверситетів. Цього ж року заснували Пекінський Центральний Радіо та Телевізійний університет (CRTVU), який почав використовувати засоби масової інформації у процесі організації навчання. Пізніше в рамках університету була сформована система отримання вищої заочної освіти за допомогою радіо та телебачення – у 28 провінційних радіо- та телевізійних університетах (РТУ), дочірніх школах, телевізійних класах. Понад 200 курсів CRTVU дають змогу отримати диплом учителя. Як пише Ван Ішань, у 1982 р. радіотелеуніверситет закінчили 92 тис. осіб (20% випускників усіх ВНЗ країни). Що стосувалося стану освіти на той час, то не вистачало вчителів, тому до 1990 р. ставилося завдання підготувати 4,3 млн. вчителів із дипломами ВНЗ

для середніх та професійно-технічних шкіл. Традиційні ВНЗ приймали лише 700 тис. студентів, решту повинні були готувати радіотелеуніверситети [1].

За статистикою, у 1982 р. кількість викладачів у РТУ складала 20,6 тис. осіб, з яких 18,7 тис. запрошувалися з інших університетів та науково-дослідних центрів. Викладачів обирали за такими критеріями: знання китайської мови, високий рівень знань свого предмета, використання нових методів викладання, здатність продемонструвати свої вміння перед камерою тощо. У 1986 році до університетів вступили 604,437 студентів (30% від кількості студентів ВНЗ країни). Приймалися абітурієнти, які закінчили середню школу, працюючі дорослі, а також ті, хто не закінчив школу. Щовечора транслювалася 33-х годинна навчальна програма університету CCTV (з 3.30 до 11.30, з 13.30 до 16.10), потім додали ще 49 годин трансляції навчальних програм (з 16.50 до 23.00). Курси склалися з радіо- та телепрезентацій, телекласів, друкованих матеріалів (підручники, довідники). Пропонувалися очні консультації для відповідей на конкретні запитання. Використовувалися різноманітні форми навчання – лекції, дискусії, практичні завдання.

Сьогодні Міністерство освіти (Державна комісія з питань освіти) й Міністерство радіомовлення та телебачення контролюють Пекінський Центральний Радіо та Телевізійний університет (ЦРТУ). Уряди провінцій керують радіо- та телевізійними університетами, адміністративні організації – дочірніми школами, освітні відомства – робочими станціями. Курси готують за такими рівнями: основні пропонує ЦРТУ (розробляються програми, презентації курсів та досліджень), додаткові пропонують регіональні університети, а телекласи організують курси відповідно до місцевого попиту. Існують такі види телевізійних класів: класи, якими керують відомства місцевих урядів; класи, якими керують фабрики чи шахти; класи, якими керують середні або малі робочі підрозділи; класи, якими керують місцеві РТУ. Фінансуються CRTVU, RTVU Держкомісією з питань освіти, міністерствами, яким потрібні такі випускники. Дочірні школи, станції знаходяться під керівництвом міських урядів. Телевізійні класи отримують фінансову підтримку від заводів, відомств.

До функцій Центрального Радіо та Телевізійного Університету належать: складання планів розвитку та річних планів прийому; контроль за навчанням університетів RTVU; випуск аудіо- та відеокасет для курсів; підготовка екзаменаційних робіт тощо. Університети RTVU контролюють дочірні школи, робочі станції, телевізійні класи, розподіляють аудіо- та відео касети, займаються оформленням сертифікатів та ін. Дочірні школи проводять консультації, наймають викладачів, розподіляють навчальний матеріал та ін.

З 1979 по 1986 університетом CRTVU проведено 150 курсів із таких предметів: математика, фізика, хімія, біологія, машинобудування, фінансова справа, журналістика, китайська мова та література та ін. У 1986 році вісім RTVU провінцій запропонували курси англійської мови для викладачів середніх шкіл та для інших спеціалістів англійської мови (туризм, міжнародна торгівля) [1, с. 10].

У 2000 р. у Пекінському Центральному Радіо та Телевізійному університеті (CRTVU) для вчителів початкової школи було представлено 16 курсів для підвищення кваліфікації: читання та письмо, основи китайської мови, методика викладання мови, основи арифметики, алгебра, геометрія, методика викладання математики, освітня психологія, педагогіка, основи природничих наук, історія, географія, музика, образотворче мистецтво, фізична культура, методика викладання природничих наук, санітарія. Для вчителів середніх шкіл було запропоновано такі курси, як ідейно-політичне виховання, китайська мова та література, англійська мова, хімія, математика, історія, фізика, музика, біологія, географія, фізична культура, образотворче мистецтво. Курси для вчителів початкових та середніх шкіл мають таку структуру: теорія (10%), професійні знання (70%), місцевий зміст (15%), педагогічна практика (5%). Місцеві комісії навчання створюють місцеві навчальні плани [9].

Підрозділом Пекінського Радіотелевізійного університету є Китайський телевізійний педагогічний коледж (China Television Teacher's College), який був створений у 1987 р. і в якому за дистанційною формою навчаються вчителі початкових та середніх шкіл, директори та адміністратори навчальних закладів. До завдань коледжу належать: надання нових знань молодим учителям, поліпшення професійних якостей працюючих учителів, подальша освіта. Вступний іспит складати не треба. Вступати мають право всі вчителі, які хочуть підвищити свою кваліфікацію та удосконалити свою викладацьку майстерність. Мова викладання – китайська (мандарин), якою розмовляє більшість населення Китаю. Але місцеві уряди дозволяють транслювати освітні програми мовами національних меншин.

Курси, які пропонує Китайський телевізійний педагогічний коледж такі: 1) програми для некваліфікованих учителів початкових класів; 2) програми для некваліфікованих учителів середньої школи; 3) курси вдосконалення професійної кваліфікації; 4) програми для директорів навчальних закладів щодо навчання керуванню тощо.

Коледж видає «свідоцтва предметної галузі». Якщо стажер провалив курс, він чекає на повторний курс терміном у 2–3 роки. Така система надає можливість отримувати знання з того предмета, в якому він недостатньо компетентний. Тому термін навчання залежить від самого стажера. Деякі закінчують курси через 3 роки, інші – через 8 або більше. Коледж пропонує не лише он-лайн програми та матеріали, а також відеозаписи, друковані матеріали, консультації наставників, аудіокасети. Тому навіть учителі сільських районів можуть підвищувати свій професійний рівень на дистанції. Освітні телепрограми виконують підготовку у зв'язку з національними навчальними програмами для навчання вчителів. Підготовка програм залежать від особливостей навчальних курсів. Наприклад, програми з математики, музики, мови записують в студії, хімію та фізику – в лабораторіях, а фізичну культуру – на стадіонах [9].

У Пекінському Центральному Радіо та Телевізійному університеті (CRTVU) для зареєстрованих студентів з повним навантаженням (працюючі дорослі віком до 30-ти років; ті, хто склав Єдиний Державний Іспит для отримання вищої освіти дорослими; випускники середніх шкіл) період навчання триває 2–3 роки. Навчальний рік складається з двох семестрів. Два семестри, що складаються з 18 тижнів, а також ще два тижні для складання іспитів. За кожні 18 годин навчання складають залік. Для отримання диплома (сертифіката, посвідчення) за два роки треба скласти 160 заліків, за три роки – 240.

Існує й інша категорія студентів – «вільні глядачі та слухачі», які займаються самонавчанням. Вони отримують сертифікати чи дипломи з проходження одного курсу тільки після складання підсумкових іспитів. Студенти-працюючі дорослі (вчителі, технічні спеціалісти, військові та громадські службовці) можуть навчатися з повним, частковим навантаженням або у вільний час. Ті, хто вже закінчив школу, обирають режим навчання самостійно. Ті, хто навчався з повним навантаженням, закінчують дистанційне навчання через 2-3 роки, а ті, хто навчався з частковим навантаженням – через 3-6 років. Особи, які навчався у свій вільний час, випускаються через 10 років. Іспити проводяться один раз на рік в один і той же день. Працюючі студенти отримують статус, який є ідентичним до статусу випускників коледжів. Випускники шкіл та ті, хто не закінчив школу, після закінчення RTVU можуть бути вчителями середніх шкіл.

Перевіряються знання студентів завдяки лабораторним та практичним заняттям, що виконуються у приміщеннях традиційних університетів або в експериментальних центрах протягом вихідних, свят або у вечірні години. Дипломи, отримані по закінченню випускниками, дорівнюють до дипломів традиційних університетів Китаю [1, с. 10].

Завдяки супутниковим технологіям було розроблено 4 спеціальні освітні канали на Китайському Центральному освітньому телебаченні (CETV):

- CETV-1 – канал, утворений у 1986 р., транслював курси подальшої освіти;
- канал CETV-2 (створено в 1988 р.) разом з Центральним Радіо та Телевізійним університетом (CRTVU) транслював програми для навчання вчителів;

- CETV-3 (1994 р.) разом із Шандонським освітнім телебаченням – навчання вчителів початкової та середньої шкіл (цей канал транслюють і в Кореї, Індії, Японії);
- канал CETV-BJ було утворено на базі Пекінського телебачення (Beijing UHF 35-cable TV) та каналу CETV.

Телевізійні передачі у 90-х рр. XX ст. допомогли понад двом тисячам викладачів та директорів початкових та середніх шкіл продовжити свою освіту та перепідготовку, залишаючись на своїх посадах. У 90-ті рр. XX ст. через децентралізацію освіти телевізійні програми в різних провінціях транслювали по-різному, їхній зміст та форми подання варіювалися. Наприклад, у провінції Хебей (Hebei) транслюють на вихідних освітні програми протягом 6 годин, а в провінції Шандон (Shandong) протягом літніх та зимових канікул кожен день по 6 годин протягом 30-40 днів [9].

У 1994 р. у Китаї почалося створення мереж освіти та наукових досліджень (CERNET). У 1999 р. дистанційну освіту отримували в шести університетах країни: Пекінському університеті, Державному політехнічному інституті Цинхуа, Пекінському університеті зв'язку, Цжецзянському університеті, Хунанському державному університеті, Центральному університеті радіо- та телебачення. У 2000 р. уже дев'ять ВНЗ здійснювали дистанційну освіту: до діючих приєдналися Шанхайський державний комунікаційний університет, Державний народний університет, Державний університет Тонгі (Tongji). Зараз у Китаї налічується приблизно тридцять ВНЗ, що ведуть викладання через Інтернет. Сьогодні серед сорока телевізійних китайських каналів один повністю присвячений освіті.

Важливим завданням системи освіти є створення системи підготовки педагогічних кадрів та технічних спеціалістів, які мають різний рівень базової підготовки, з метою інтеграції у світову освітню систему. Колишній Президент КНР Джан Дземинь (Jiang Zemin) (часи правління 1993–2003 рр.) заявив на Світовому Комп'ютерному Конгресі про те, що «електронна пошта, електронна комерція, дистанційна освіта змінюють країну на краще» [10].

Китайські педагогічні ВНЗ готують молодих спеціалістів, використовуючи дистанційну форму освіти. Іноді вибір такої форми не допомагає у професійному рості. Але модернізація освіти Китаю веде до подальшого розвитку дистанційної форми навчання. Радіо- та телеуніверситети відіграють все більшу роль у системі вищої педагогічної освіти та економіці країни.

China Education Resources Inc., ("CER") – це програма он-лайн для підготовки педагогів, схвалена Міністерством освіти й рекомендована для використання по всій країні. Завдяки цій навчальній програмі було підготовлено 16 тис. учителів для початкових та неповних середніх шкіл. Директор цієї організації Ченфен Джоу (Chengfeng Zhou) говорив, що будуть введені нові методики викладання, 11 головних предметів, відео курси. "CER" модернізує педагогічну систему освіти [6].

Таким чином, завдяки радіотелеуніверситетам професійна підготовка та перепідготовка вчителів поширюється з кожним роком. За даними статистики, у 1985 р. 60% учителів початкової школи підвищили свою кваліфікацію, у 1991 – 81%. І лише 51,8 % вчителів середніх шкіл пройшли перепідготовку. Тому уряд вирішив створити додаткові програми та провести іспити після самоосвіти.

Висновки. Ми бачимо, що дистанційна освіта в Китаї має багато переваг, серед яких: професійна підготовка людей будь-якого віку різних соціальних верств населення, широкий спектр дисциплін, нетрадиційні методи навчання (радіо, телефон, телевізійні класи, Інтернет, он-лайн дискусії тощо), необмеженість часу (навчатися, коли є час), організація навчання протягом життя, перекваліфікація, отримання додаткової освіти, економія грошей та часу порівняно з навчанням у традиційному педагогічному ВНЗ. ДО сприяє зміні парадигми навчання.

Для Китаю, країни з великою територією та великою кількістю населення, дистанційна освіта є вигідною та актуальною. Завдяки їй освіта стає більш масовою та

відкритою. Електроні та мультимедійні підручники об'єднують навчальний матеріал із демонстрацією, тестами та додатковою інформацією. Вони роблять навчальний процес більш цікавим.

Завдяки дистанційній освіті в Китаї сільські вчителі отримують нові знання та перекваліфікацію, не залишаючи робочі місця. ДО стало однією з ланок неперервної системи китайської освіти. У майбутньому ДО заповнить всі ланки китайської освіти.

Перспективними напрямками подальших досліджень ми вважаємо вивчення впливу дистанційної педагогічної освіти на розвиток освіти в китайському суспільстві.

Література:

1. Ван Ишань. Радиотелеуниверситеты в Китае / Ишань Ван // Перспективы. – 1985. – №2. – С. 134–142.
2. Дистанционное образование // <http://testolog.narod.ru/Theory19.html>.
3. Карпенко М.П., Жидко А.А. Роль высшего образования в построении цивилизации XXI века // http://www.nntu.sci-nnov.ru/RUS/NEWS/Mag_dok/Cek1/cek1_19.htm.
4. Майорова Н.В. Инновационные формы высшего образования в современном Китае / Н.В.Майорова // Вестник МГТУ. – 2008, том 11, №1. – С.191–194.
5. Хуторской А.В. Образование в интернет: массово-информационное или личностно-креативное? // Интернет-журнал "Эйдос". – 1999. – 17 февраля. <http://www.eidos.ru/journal/1999/0217.htm>. – В надзаг: Центр дистанционного образования "Эйдос", e-mail: list@eidos.ru.
6. China Education Resources Incorporation // www.chinaeducationresources.com/.
7. Liu Ji'an. Advanced Distance Learning // http://mpa.edu.cn/introduction_1458/20060323/t20060323_5226.shtml.
8. Wang Victor C.X., Kreysa Peter. Instructional Strategies of Distance Education Instructors in China / Victor C.X. Wang, Peter Kreysa // The Journal of Educators Online. – 2006 (January). – Vol.3, №1. – P. 1–25.
9. Yidan Wang. The China Experience Providing Teacher Training Through Educational Television / Wang Yidan. – NY, Washington: Asian Development Bank Institute. – March 2000. – 55 p.
10. Zhao Yuhui. China: Its Distance Higher-Education System / Yuhui Zhao // Prospects. – 1988. – №18(2). – P. 217–228.

Представлена краткая характеристика становления и развития системы дистанционного образования в Китае, показаны функции и особенности организации процесса обучения и повышения квалификации китайскими педагогами в радиотелеуниверситетах.

This article deals with the characteristics of the beginning and the development of the system of advanced education (distance education) in China, shows the functions and the organization of the educational process and the receiving the possibility of Chinese teachers to raise the qualification through in radio and TV universities.

УДК 371.2(73)

Щербань І. Ю.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ СІЛЬСЬКИХ РЕГІОНІВ США

У статті розглядаються законодавчі документи і федеральні програми, заходи і проекти, спрямовані на вдосконалення шкільної освіти в сільській місцевості, окреслено рівень освіти сільського населення США та визначено шляхи його підвищення.